

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie júl 2012
Plénum

Uznesenia:

spisová značka	PL. ÚS 8/2012
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	čl. 129 ods. 2 ústavy (ústavnosť a zákonnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	uznesenie- odmietnutie sťažností
dátum rozhodnutia	13. jún 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka (politická strana) namietala neústavnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky konaných 10. marca 2012.
ratio decidendi	<p>Na základe vykonaného dokazovania ústavný súd dospel k týmto skutkovým a právnym záverom.</p> <p>K namietanému porušeniu čl. 30 ods. 4 a čl. 31 ústavy nerešpektovaním zákazu vyplývajúceho z čl. 4 ústavného zákona:</p> <p>Porušenie základného princípu slobody súťaže politických síl zaručeného v čl. 31 ústavy, ako aj porušenie čl. 30 ods. 4 ústavy dáva sťažovateľka do súvisu s údajným porušením čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona o ochrane verejného záujmu, teda s údajným nerešpektovaním zákazu akejkoľvek reklamy (politickej reklamy nevynímajúc) verejnými funkcionármi, ktorí v parlamentných voľbách kandidovali za konkrétne politické strany či hnutia. V dôsledku nerešpektovania uvedeného zákazu bola sťažovateľka znevýhodnená oproti tým kandidujúcim politickým stranám a hnutiam, ktoré sa počas volebnej kampane prezentovali prostredníctvom verejných funkcionárov.</p> <p>Obmedzenia formulované v čl. 4 ústavného zákona je nutné vnímať v kontexte účelu ústavného zákona, ktorým je ochrana verejného záujmu pri výkone funkcií vymedzeného okruhu verejných funkcionárov a zamedzenie, resp. aspoň obmedzenie vzniku rozporu záujmov pri výkone verejných funkcií.</p> <p>Podľa dôvodovej správy čl. 4 ústavného zákona ustanovuje všeobecné povinnosti a obmedzenia pre verejných funkcionárov, ktorých dodržiavanie pri výkone verejnej funkcie by malo zaručiť požadovanú ochranu verejného záujmu a zároveň vysoký morálny kredit verejných funkcionárov. Obmedzenie pre verejných funkcionárov formulované v čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona zakazuje verejným funkcionárom použitie svojej osoby, mena a priezviska, ako aj ďalších v ňom vymedzených prejavov osobnej povahy na reklamu. Samotný ústavný zákon však pojem reklama nedefinuje ani neodkazuje na definíciu tohto pojmu v inom právnom predpise.</p> <p>Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) v § 32 ods. 1 prvej vety definuje pojem reklamy na účely tohto zákona, teda len pre oblasť vysielenia a retransmisie.</p> <p>Všeobecnú definíciu pojmu reklamy obsahuje zákon č. 147/2001 Z. z.</p>

o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o reklame“), ktorý v § 2 ods. 1 písm. a) vymedzuje pozitívne pojem reklamy.

V zmysle citovaného ustanovenia reklama je prezentácia produktov v každej podobe s cieľom uplatniť ich na trhu. Politická reklama je definovaná v zákone o vysielaní a retransmisii (pre účely tohto zákona). Zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov síce pojmy reklama a politická reklama nedefinuje, ale v súvislosti s úpravou volebnej kampane v ustanovení § 24 striktné tieto pojmy rozlišuje.

Vychádzajúc z účelu ústavného zákona zákaz ustanovený verejným funkcionárom v čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona je nutné vykladať tak, že tento sa vzťahuje len na účasť v tzv. komerčnej reklame (tak ako ju definuje zákon o reklame), pretože len táto je spôsobilá priniesť verejnému funkcionárovi okamžitý majetkový alebo iný prospech, ktorý má na mysli ústavný zákon v čl. 3 ods. 3 a ktorý nepochybne vedie ku vzniku rozporu záujmov.

V prípade podľa sťažovateľky ústavným zákonom neaprobovanej politickej reklamy, ktorej subjektom je verejný funkcionár, podľa názoru ústavného súdu absentuje rozpor záujmov, pretože samotnú kandidatúru verejného funkcionára v parlamentných voľbách a potenciálnu možnosť jeho zvolenia za poslanca národnej rady nemožno vnímať ako nenáležitú výhodu plynúcu z výkonu verejnej funkcie, ktorú by inak nebolo možné získať, resp. ako uprednostnenie osobného záujmu pred verejným.

Nemožno sa preto stotožniť s extenzívnym výkladom sťažovateľky, podľa ktorého zákaz obsiahnutý v čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona sa vzťahuje aj na reklamu politickú.

Ustanovenie čl. 30 ods. 4 ústavy je nie len vyjadrením rovnosti občanov (čl. 12 ods. 2 ústavy), ale zároveň deklaruje demokratický charakter fungovania štátnej moci, resp. jej jednotlivých inštitútov. Obsahom uvedeného práva je aj predpoklad, že jednotliví voliči budú mať možnosť odovzdať svoj hlas v prospech niektorého z kandidátov za rovnakých podmienok vrátane možnosti dostať sa k informáciám o jednotlivých kandidátoch rovnakým spôsobom.

Výklad ustanovenia čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona, ktorý predkladá sťažovateľka, by bol diskriminačný, pretože občania so statusom verejného funkcionára uchádzajúci sa o volenú funkciu poslanca by nemali rovnaké možnosti prezentácie svojej osoby a politického subjektu, za ktorý kandidujú, v rámci volebnej kampane, ktorej imanentným prvkom je práve politická reklama. Títo by boli znevýhodnení oproti kandidátom, ktorí v čase volebnej kampane verejnú funkciu nezastávajú.

Sťažovateľkou prezentovaný výklad je výkladom ad absurdum, pretože kandidáti na funkciu poslanca národnej rady by boli z dôvodu zastávania verejnej funkcie fakticky vylúčení z možnosti účasti vo volebnej kampani a vo voľbách.

V súlade s ústavným princípom zaručeným čl. 31 ústavy nemôže byť realizácia takého postupu, pri ktorom dôjde k obmedzeniu pasívneho volebného práva kandidátov politických strán a hnutí zúčastnených vo voľbách len z dôvodu, že títo kandidáti zastávajú verejnú funkciu.

Na základe uvedených právnych záverov ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkou namietaným postupom nedošlo k porušeniu čl. 4 ods. 2 písm. f) ústavného zákona.

Keďže ústavný súd nezistil porušenie ústavného zákona, ktorým sťažovateľka odôvodňovala namietanú neústavnosť volieb, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva zaručeného v čl. 30 ods. 4 ústavy ani ústavného princípu zaručeného v čl. 31 ústavy. Preto prichádzalo do úvahy odmietnutie sťažnosti v tejto časti ako zjavne neopodstatnenej.

K namietanému porušeniu čl. 30 ods. 1 ústavy postupom Policajného zboru v súvislosti s preverovaním pravosti registračných hárkov sťažovateľky:

Sťažovateľka v sťažnosti namieta aj porušenie základných práv zaručených čl. 30 ods. 1 ústavy, a to z dôvodu vážneho narušenia slobody volieb nezákonnými zásahmi Policajného zboru pri preverovaní pravosti jej registračných hárkov a informáciami medializovanými prezidentom Policajného zboru z procesu tohto preverovania.

Podľa slov sťažovateľky „*detaily preverovania zverejnené prezidentom Policajného zboru SR na jeho tlačovej besede pár dní pred Voľbami... a spôsob*

preverovania registračných hárkov Navrhovateľa... spôsobili ovplyvnenie slobodnej vôle voličov odovzdať svoj hlas vo voľbách práve Navrhovateľovi z dôvodu nátlaku a dezinformácii, nepresných informácii, ovplyvňovania politického názoru s cieľom odradiť ich od hlasovania za politickú stranu Navrhovateľa“.

V súvislosti s touto námietkou ústavný súd predovšetkým skúmal, či sťažovateľkou namietaný postup Policajného zboru nevybočil z rámca svojich zákonných kompetencií a právomocí.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že dôvodom razantného postupu polície bola žiadosť sekcie verejnej správy ministerstva vnútra (ďalej len „sekcia verejnej správy“) doručená prezídiu Policajného zboru 22. februára 2012, ktorou žiadala preveriť údaje o osobách uvedených v zoznamoch občanov, ktorí súhlasili so vznikom sťažovateľky (ďalej len „zoznamy občanov“), ako aj pravosť ich podpisov z dôvodu zistených nezrovnalostí v informačnom systéme registra obyvateľov. Súčasťou žiadosti bol aj podnet na preverenie zoznamu občanov vzhľadom na dôvodné podozrenie z porušenia zákona pri registrácii sťažovateľky a z kupovania a falšovania podpisov občanov (ďalej len „podnet“), ktorý bol doručený sekcii verejnej správy 13. februára 2012. Prílohou podnetu bolo notárom overené čestné vyhlásenie, v ktorom boli uvedené postupy a praktiky pri získavaní podpisov na podpisových hárkoch, s uvedením mien konkrétnych osôb, ktorých podpisy boli sfaľované.

Ďalší postup prezídia Policajného zboru preto smeroval k prevereniu týchto podozrení vykonaním previerok fyzickej existencie osôb uvedených v podnete a overením pravosti ich podpisov najprv v rámci obvodov krajských riaditeľstiev v Bratislave a v Trnave, neskôr na základe informácií získaných z týchto krajských riaditeľstiev, ktoré potvrdzovali dôvodnosť uvedených podozrení aj v rámci teritórií ďalších krajských riaditeľstiev v rámci Slovenskej republiky.

Ústavný súd nepovažoval za dôvodnú námietku sťažovateľky voči postupu polície, ktorá previerky na mieste u sympatizantov sťažovateľky uskutočňovala mimo rámca § 55 ods. 2 Trestného poriadku. Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, Policajný zbor v štádiu preverovania podozrení zo zneužitia osobných údajov a z falšovania podpisov v zoznamoch občanov nepostupoval podľa Trestného poriadku, ale podľa § 17a zákona o Policajnom zbore.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že v okolnostiach namietaného postupu Policajného zboru nezistil svojvôľu, účelovosť, resp. vybočenie z rámca jeho zákonom vymedzených kompetencií a právomocí. Preto aj prípadné čiastkové pochybenia polície, ku ktorým mohlo dôjsť v jednotlivých prípadoch v procese preverovania na mieste (vzhľadom na rozsah policajnej akcie), nemohli v posudzovanom prípade podľa názoru ústavného súdu spochybníť zákonnosť postupu polície ako takého.

Požiadavka objektívneho informovania verejnosti o otázkach verejného záujmu v čase volebnej kampane sa stáva naliehavejšou o to viac, ak sa prostredníctvom medializovaných informácií spochybní regulárnosť registrácie politického subjektu kandidujúceho vo voľbách.

Povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdov informovať verejnosť o svojej činnosti je realizáciou čl. 26 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené, ako aj čl. 26 ods. 5 ústavy, podľa ktorého orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku.

Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, tlačová beseda prezidenta Policajného zboru uskutočnená 29. februára 2012 o 15.30 h. bola bezprostrednou reakciou (cit.: „Musel som túto tlačovú besedu zvolať vzhľadom k tomu, že predstavitelia politickej strany vyzvali policajný zbor, aby vysvetlil, z akých dôvodov vykonáva podľa nich rozsiahlu policajnú akciu smerujúcu podľa nich k zastrašovaniu ich sympatizantov.“) na závažné obvinenia vyslovené predstaviteľmi sťažovateľky na adresu polície na tlačovej besede uskutočnenej 29. februára 2012 o 14.25 h. (napr. cit.: „Zjavne si niekto v tejto krajine uvedomil, že zmene sa už nedá zabrániť pri urnách, takže teraz sa snaží využiť políciu na to, aby zabránil tejto zmene iným spôsobom.“ alebo „... vedenie ministerstva vnútra, vedenie policajného zboru je poplatné zase záujmom politiky, úzkym záujmom skupín a jednotlivcov“, alebo „... kde sme sa to dostali, že v roku 2012 máme znaky policajného štátu, aby policajti sekirovali, buzerovali a otravovali slušných a normálnych občanov, aby vyvolávali atmosféru strachu, aby naznačovali, vyhrážali sa, skúšali, ovplyvňovali.“) a na priamu výzvu jej lídrov, aby vedenie polície vysvetlilo,

	<p>čo je dôvodom rozsiahlej policajnej akcie zastrašujúcej jej sympatizantov, aký priestupok alebo trestný čin Policajný zbor vyšetruje.</p> <p>Informácie prezentované prezidentom Policajného zboru sa opierali o fakty z procesu preverovania konkrétnych podozrení uvedených v podnete príslušnými, resp. poverenými organizačnými zložkami polície. Keďže výsledky tohto preverovania odôvodňovali začatie trestného stíhania, uznesením z 29. februára 2012 bolo začaté trestné stíhanie vo veci prečinu podvodu, v ktorom je sťažovateľka v procesnom postavení poškodenej</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že vykonaným dokazovaním nebola preukázaná vedomá manipulácia voličov s cieľom poškodiť sťažovateľku. Tlačová beseda prezidenta Policajného zboru sa neuskutočnila so zámerom diskreditácie sťažovateľky v čase prebiehajúcej volebnej kampane, resp. s cieľom ovplyvňovania voličov v jej neprospech. Na tlačovej besede neodznali informácie, ktoré by boli nepravdivé, skreslené alebo účelové.</p> <p>V súvislosti s námietkou existencie ďalších podnetov vo veci podozrenia zo zneužitia osobných údajov pri registrácii iných skôr zaregistrovaných politických strán, o ktorých prezident Policajného zboru neinformoval, ústavný súd po oboznámení sa s týmito podnetmi uvádza, že podozrenia v nich uvedené sú formulované veľmi všeobecne bez uvedenia konkrétnych podozrení, nezrovnalostí, príp. pochybení.</p> <p>Čo sa týka sťažovateľkou predloženého dôkazu prieskumov verejnej mienky agentúry FOCUS, ktorým sťažovateľka preukazovala namietané porušenie čl. 30 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že výsledky prieskumov verejnej mienky nemajú pre ústavný súd povahu dôkazu opodstatňujúceho vyslovenie rozhodnutia o neplatnosti volieb.</p> <p>Ústavný súd dospel k záveru, že medzi sťažovateľkou namietaným postupom Policajného zboru a porušením čl. 30 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, čo je zároveň pri volebných sťažnostiach dôvodom na <u>odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť</u>.</p> <p>K námietke registrácie kandidátnej listiny SMK:</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že na prerokovanie tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie čl. 31 a čl. 30 ods. 4 ústavy v súvislosti so zaregistrovaním kandidátnej listiny SMK, resp. zaregistrovaním kandidáta SMK Mgr. J. B., <u>nie je daná právomoc ústavného súdu</u>.</p> <p>Zákonodarca vytvoril typ súdneho konania na zabezpečenie kontroly ústavnosti a zákonnosti procesu registrácie kandidátnych listín pre voľby do národnej rady a zveril ju všeobecnému (najvyššiemu) súdu. V namietanej veci takéto konanie na všeobecnom súde neprebehlo, preto v danom prípade nie je daná ani právomoc ústavného súdu.</p> <p>Ústavný súd sumarizujúc svoje predbežné závery k jednotlivým námietkam sťažovateľky konštatoval, že sťažovateľka nepreukázala svojou volebnou sťažnosťou, že pri voľbách do národnej rady došlo k hrubému a závažnému, príp. opakovanému porušovaniu zákona spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, ktoré by malo za následok porušenie jej základných práv a slobôd. Námietky formulované vo volebnej sťažnosti sú zjavne nedostatočné na to, aby ústavný súd mohol v kontexte so všeobecnými východiskami, ktoré uplatňuje pri predbežnom prerokovaní volebných sťažností, rozhodnúť o jej prijatí na ďalšie konanie a v ďalšom štádiu konania v súlade s návrhom sťažovateľky uplatniť svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. vyhlásiť voľby za neplatné.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/99, II. ÚS 48/97, PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 100/07, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 73/07, PL. ÚS 118/07</p>

spisová značka	PLz. ÚS 1/2012
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (Zjednocovanie právnych názorov senátov)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	uznesenie- zamietnutie návrhu
dátum rozhodnutia	27. jún 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	
skutkový stav a základné fakty	Návrh vo veci právneho názoru II. senátu ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 259/2011 týkajúceho sa sťažnosti občianskeho združenia na vyslovenie porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy v konaní vedenom najvyšším súdom, ktorý sa odchyľuje od právneho názoru IV. senátu a I. senátu ústavného súdu vyplývajúceho z uznesenia č. k. IV. ÚS 228/2011-9 z 2. júna 2011, č. k. IV. ÚS 242/2011-9 z 9. júna 2011, ako aj č. k. I. ÚS 166/2011-12 z 9. júna 2011.
ratio decidendi	<p>Zo sťažnosti, ktorú prerokováva II. senát ústavného súdu, vyplýva, že sťažovateľ podal v zmysle ustanovenia § 68 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“) Obvodnému úradu návrh na prerokovanie priestupku na úseku práva na prístup k informáciám podľa § 42a ods. 1 zákona o priestupkoch, ktorého sa páchatel dopustil tým, že nespĺnil zákonnú povinnosť vyplývajúcu zo zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov sprístupniť informácie požadované sťažovateľom. Rozhodnutím obvodného úradu bolo konanie o priestupku zastavené.</p> <p>Rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) bolo odvolanie sťažovateľa zamietnuté a rozhodnutie obvodného úradu v celom rozsahu potvrdené. Rozhodnutie ministerstva sťažovateľ napadol žalobou podanou krajskému súdu. Uznesením krajského súdu bolo konanie zastavené s odôvodnením, že sťažovateľ nie je na jej podanie aktívne legitimovaný, pretože napadnutým rozhodnutím nebol priamo dotknutý na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Na základe odvolania sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu bolo uznesenie krajského súdu potvrdené.</p> <p>Konaním páchatel'a sa sťažovateľ cítil poškodený na svojom ústavou (čl. 26) a zákonom o slobode informácií garantovanom práve na informácie. Preto využil svoje ďalšie (zákonom o priestupkoch a čl. 46 ods. 1 ústavy) garantované právo na inú právnu ochranu a podal obvodnému úradu návrh na prerokovanie priestupku, spáchaním ktorého utrpel ujmu na svojom práve na informácie. Na základe návrhu sťažovateľa bolo proti páchatel'ovi začaté priestupkové konanie. Sťažovateľ bol v postavení účastníka priestupkového konania, ktorého sa aj aktívne zúčastňoval. Obvodný úrad a následne aj ministerstvo však konanie o priestupku zastavili. Sťažovateľ bol riadnym účastníkom priestupkového konania, predmetom ktorého neboli iba práva páchatel'a, ale aj právo sťažovateľa na poskytnutie právnej ochrany jeho právu na informácie. Bol teda plnohodnotným účastníkom konania, a to nielen vzhľadom na jeho zákonom definované procesné postavenie, ale aj vzhľadom na predmet konania, ktorým bolo poskytnutie ochrany jeho právu na informácie. Zastavenie priestupkového konania preto bolo spôsobilé porušiť právo sťažovateľa na inú právnu ochranu. Pokiaľ teda bolo priestupkové konanie zastavené, došlo k zásahu do práva na inú právnu ochranu sťažovateľa garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy. Preskúmanie oprávnenosti zásahu do svojich práv sa sťažovateľ pokúšal dosiahnuť v súdnom konaní. Najvyšší súd však dospel k záveru, že sťažovateľ nie je aktívne legitimovaný na podanie žaloby, „pretože rozhodnutie o priestupku sa osobne týka iba osoby obvinenej z priestupku a svojimi účinkami neovplyvňuje právnu pozíciu žalobcu, t. j. nezasahuje do právnej sféry žalobcu, a nespôsobuje zmenu jeho právneho postavenia“. Najvyšší súd sa teda vecou odmietol meritórne zaoberať aj napriek tomu, že rozhodnutie ministerstva sa priamo dotýkalo práva sťažovateľa na inú právnu ochranu, a sťažovateľ teda bol aktívne legitimovaný v zmysle ustanovenia § 250 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku na podanie žaloby.</p> <p>Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 2 ústavy v konaní vedenom najvyšším súdom s tým, aby bolo uznesenie</p>

najvyššieho súdu zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež náhradu trov konania.

Zo žaloby sťažovateľa podanej krajskému súdu proti ministerstvu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia ministerstva vyplýva, že sťažovateľ vo viacerých konkrétnych ohľadoch namietá právne závery ministerstva, podľa ktorých bolo konanie osôb obvinených zo spáchania priestupku v súlade so zákonom. Podľa presvedčenia sťažovateľa došlo k protizákonnému postupu, a tým aj k spáchaniu priestupku.

Z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie krajského súdu o zastavení konania. Podľa názoru najvyššieho súdu aktívna procesná legitímácia žalobcu ako procesná podmienka v zmysle § 250 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorá robí procesný subjekt osobou oprávnenou na podanie žaloby, v sebe zahŕňa kumulatívne dva predpoklady, a to postavenie účastníka správneho konania a súčasne ukrátenie na právach napadnutým rozhodnutím vydaným v správnom konaní. Rozhodnutím o zastavení priestupkového konania z dôvodu, že skutok, o ktorom sa koná, nie je priestupkom, nemohol byť sťažovateľ ukrátený na svojich právach, pretože rozhodnutie o priestupku sa osobne týka iba osoby obvinenej z priestupku a svojimi účinkami neovplyvňuje právnu pozíciu sťažovateľa, t. j. nezasahuje do jeho právnej sféry a ani nespôsobuje zmenu jeho právneho postavenia. Sťažovateľ preto nie je oprávnenou osobou na podanie žaloby.

Podľa právneho názoru II. senátu ústavného súdu osoba, ktorá je účastníkom správneho konania, má základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky. Inými slovami, účastník správneho konania má právo na spravodlivé konanie vo veci, ktorej je účastníkom. Má teda právo na to, aby sa v správnom konaní, ktorého je účastníkom, dodržiavali ústavné princípy upravené v druhej hlave siedmom oddiele ústavy. Vzhľadom na čl. 46 ods. 2 druhú vetu ústavy z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie takého rozhodnutia orgánu verejnej správy, ktorým mohlo dôjsť k porušeniu základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky.

Pri aplikácii uvedených zásadných úvah vychádza II. senát ústavného súdu z tézy, podľa ktorej rozhodovanie všeobecných súdov v rámci správneho súdnictva sa nemôže ocitnúť mimo ústavný rámec rešpektu a ochrany základných práv jednotlivca. Z ústavného poriadku vyplýva, že ak sú v hre základné práva, musia byť ochrániteľné cestou všetkých opravných prostriedkov poskytnutých zákonom účastníkovi konania vrátane účastníka správneho konania. To sa musí vzťahovať aj na oprávnenie domáhať sa súdneho preskúmania rozhodnutí orgánov verejnej správy postupom podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

V zásade možno súhlasiť s názorom najvyššieho súdu (s ktorým sa stotožňuje aj I. a IV. senát ústavného súdu), podľa ktorého aktívna procesná legitímácia žalobcu ako procesná podmienka v zmysle § 250 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorá robí procesný subjekt osobou oprávnenou na podanie žaloby, zahŕňa v sebe kumulatívne dva predpoklady, a to postavenie účastníka správneho konania a súčasne ukrátenie na právach napadnutým rozhodnutím vydaným v správnom konaní.

Naproti tomu ako neakceptovateľný sa javí záver, podľa ktorého právoplatným rozhodnutím o priestupku navrhovateľ ako postihnutá osoba nemôže byť ukrátený na svojich právach, pretože rozhodnutie o priestupku sa týka iba osoby obvinenej z priestupku a svojimi účinkami neovplyvňuje právnu pozíciu navrhovateľa ako postihnutej osoby, t. j. nezasahuje do jeho právnej sféry a ani nespôsobuje zmenu jeho právneho postavenia.

Zákon o priestupkoch považuje navrhovateľa ako postihnutú osobu za účastníka priestupkového konania, a to v plnom rozsahu účastníckych práv, vrátane práva podať odvolanie (§ 81 ods. 4 zákona o priestupkoch). Preto navrhovateľ ako postihnutá osoba (účastník konania o priestupku) má nepochybne právo na to, aby za splnenia všetkých zákonných podmienok bolo rozhodnuté v súlade so zákonom o vine či nevine osôb obvinených zo spáchania priestupku. Toto právo je súčasťou základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

V uznesení ústavného súdu č. k. IV. ÚS 228/2011-9 z 2. júna 2011 išlo o prípad, keď sťažovateľ podal obvodnému úradu návrh na prerokovanie priestupku

na úseku práva na prístup k informáciám podľa § 42a ods. 1 zákona o priestupkoch, ktorého sa mal dopustiť zamestnanec Ministerstva školstva Slovenskej republiky tým, že neprevzal žiadosť o informácie. Obvodný úrad konanie o priestupku zastavil z dôvodu, že skutok nie je priestupkom. Ministerstvo odvolanie zamietlo a rozhodnutie obvodného úradu potvrdilo. Uznesením krajského súdu bolo konanie o žalobe sťažovateľa zastavené s tým, že sťažovateľ nie je oprávnenou osobou na podanie žaloby. Uznesením najvyššieho súdu bolo uznesenie krajského súdu potvrdené.

V uznesení ústavného súdu č. k. IV. ÚS 242/2011-9 z 9. júna 2011 išlo o prípad, keď sťažovateľ podal návrh na prerokovanie priestupku na úseku práva na prístup k informáciám podľa § 42a ods. 1 zákona o priestupkoch, ktorý mal byť spáchaný tým, že zodpovedná osoba nespriístupnila požadované informácie a nevydala ani príslušné zamietavé rozhodnutie. Rozhodnutím obvodného úradu bol páchatel' priestupku uznaný vinným a bola mu uložená pokuta. Ministerstvo rozhodnutie obvodného úradu zrušilo s odôvodnením, že konanie páchatel'a nenaplnilo skutkovú podstatu priestupku, a preto priestupkové konanie malo byť zastavené. Rozsudkom krajského súdu bola žaloba sťažovateľa zamietnutá s tým, že nie je na jej podanie aktívne legitimovaný, keďže napadnutým rozhodnutím nebol priamo dotknutý na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Uznesením najvyššieho súdu bol rozsudok krajského súdu zrušený a konanie zastavené z tých istých dôvodov, aké uviedol krajský súd vo svojom rozsudku.

IV. senát ústavného súdu v oboch prípadoch sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, pričom odôvodnenie oboch uznesení je v podstate zhodné.

Podľa názoru IV. senátu ústavného súdu legislatívna konštrukcia správneho súdnictva v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku vychádza z čl. 46 ods. 2 ústavy, podľa ktorého sa na súd vo veci preskúmania rozhodnutia orgánu verejnej správy môže obrátiť ten, kto tvrdí, že bol týmto rozhodnutím na svojich právach ukrátený, pričom ústava umožňuje zákonodarcovi obmedziť možnosti prístupu na súd a zároveň ustanovuje hranice takej možnosti tým, že preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd nesmie byť spod právomoci súdu vylúčené. Na aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania, ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania napadnutým rozhodnutím, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený.

Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (*actio popularis*), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Samotné postavenie účastníka v správnom konaní ešte k naplneniu podmienky dotknutosti, resp. ukrátenia práv žalobcu nevedie. Článok 46 ods. 2 posledná veta ústavy sa vzťahuje na situácie, keď zákonodarca obmedzí možnosť súdneho prieskumu správnych rozhodnutí určitého druhu. Aj v takom prípade musí byť umožnené dotknutej osobe obrátiť sa na súd so žalobou o preskúmanie správneho rozhodnutia inak vylúčeného zo súdneho preskúmania, ak sa týka základných práv a slobôd. Takýto účinok napadnutého rozhodnutia nepriamo vplýva aj na rozsah aktívne procesne legitimovaných osôb na konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia.

Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu týkajúce sa podmienky ukrátenia sťažovateľa na jeho právach zahŕňa aj ukrátenie na akýchkoľvek subjektívnych právach a právom chránených záujmoch vrátane tých, ktoré sú garantované ústavou. Medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 2 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že mohlo dôjsť k jeho porušeniu.

V uznesení ústavného súdu č. k. I. ÚS 166/2011-12 z 9. júna 2011 išlo o prípad, keď zoskupenie podalo návrh na prerokovanie priestupku, ktorého sa páchatel' mal dopustiť tým, že rozhodol o čiastočnom nespriístupnení požadovanej informácie. Obvodný úrad uznal páchatel'a vinným zo spáchania priestupku a uložil mu pokutu. Ministerstvo toto rozhodnutie zrušilo. Rozsudkom krajského súdu bola žaloba zoskupenia proti rozhodnutiu ministerstva zamietnutá. Uznesením najvyššieho súdu bol rozsudok krajského súdu zrušený a konanie zastavené. Podľa názoru najvyššieho súdu zoskupenie nebolo napadnutým rozhodnutím ukrátené na subjektívnych právach.

I. senát ústavného súdu sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Podľa názoru I. senátu ústavného súdu zoskupenie odvádzalo svoje právo

	<p> podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia ministerstva z ustanovenia § 81 ods. 4 zákona o priestupkoch, ktoré v nadväznosti na ustanovenie § 83 ods. 3 zákona o priestupkoch priznáva právo podať návrh na preskúmanie rozhodnutia o priestupku súdom účastníkom konania v takom rozsahu, v akom sú oprávnení podať odvolanie (§ 81 zákona o priestupkoch). Citované ustanovenia nemožno vo vzťahu k právu podať návrh na preskúmanie rozhodnutia o priestupku súdom posudzovať izolovane od príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Podstatné je, či bola splnená aj druhá podmienka ustanovená Občianskym súdnym poriadkom na to, aby sa zoskupenie mohlo domáhať preskúmania rozhodnutia ministerstva žalobou podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, a to či rozhodnutím ministerstva bolo zoskupenie ukrátené na svojich právach. Samotné tvrdenie o tom, že došlo k ukráteniu na právach, nepostačuje na to, aby bolo zoskupenie aktívne procesne legitimované na podanie žaloby.</p> <p> I. senát ústavného súdu sa v tejto otázke v plnom rozsahu stotožňuje s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého rozhodnutie o priestupku sa týka iba osoby obvinenej z priestupku, a teda nezasahuje do právnej sféry zoskupenia a ani nespôsobuje zmenu jeho právneho postavenia. Zoskupenie neuviedlo v sťažnosti žiadne argumenty, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť a ústavnosť záverov najvyššieho súdu.</p> <p style="text-align: center;">Návrh zjednocujúceho stanoviska II. senátu ústavného súdu nezískal dostatočný počet hlasov, a preto bol zamietnutý.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: II. ÚS 259/2011, IV. ÚS 228/2011, IV. ÚS 242/2011, I. ÚS 166/2011</p>

Spracovala : JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.